

HUMOR A TUDOMÁNYBAN, TUDOMÁNY A HUMORBAN

Horváth Dezső
Wigner FK

Mottó: *Általános szabály, hogy az okos ember hülyéskedik, a hülye meg okoskodik. Okoskodást olvasunk eleget, nézzük meg a másik oldalt, mit hülyéskednek tudós kollégáink.*

Az ötletet kedvenc olvasmányaim, a Vagabund kiadó viccgyűjteményei adták: *Hallók Ákos* 16 kötetnyi viccet gyűjtött, kötetenként 1000-nél több viccel. Ha van is némi átfedés a viccek között, akkor is legalább 15 000 viccről van szó. Találtam közöttük jó néhány tudományos tartalmút, azután a világhálón is kutattam, íme egy válogatás.

Nagy emberek anekdotái, mondásai

Vannak nagy tudósok, akikhez rengeteg legenda és szellemes mondás fűződik. Közülük is kiemelkedik *Richard Feynman*, a Nobel-díjas univerzális tudós, aki a vele évekig együtt dolgozó, ugyancsak Nobel-díjas *Murray Gell-Mann* szerint óriási energiát fektetett anekdoták és legendák gyártásába saját magáról. Sok ilyen olvasható „Tréfál, Feynman úr?” című könyvében.

Paul A. M. Dirac

Dirac a váróteremben ülve a vele szemben kötögető hölgy kezét figyelte. Otthon eldicselkedett vele, hogy kidolgozott egy sokkal racionálisabb módszert, mire a felesége, miután meghallgatta az új módszert: – Gratulálok, kitaláltad a lusta kötést!

„Talán leírhatjuk a helyzetet úgy, hogy Isten nagyon magas rendű matematikus és nagyon haladó matematikát használt a világ felépítéséhez.”

„Azt hiszem, értem az egyenletet, amikor meg tudom jósolni az eredmény tulajdonságait anélkül, hogy igazából megoldanám.”

Horváth Dezső Széchenyi-díjas kísérleti részecskefizikus. 1970-ben végzett az ELTE-n, vizsgálatait Dubnában és Leningrádban kezdte, a kanadai TRIUMF-ban, az amerikai BNL-ben, a svájci Paul-Scherrer Intézetben, az olasz INFN-ben, majd a CERN-ben folytatta. Budapest–Debrecen kutatócsoportokat szervezett CERN-kísérletekre. 2006 óta koordinálja a magyar fizikatanárok részecskefizikai oktatását a CERN-ben. Emeritus professzor, magántanárként részecskefizikát oktat a Debreceni Egyetemen.

„Ha fogékony vagy és szerény, a matematika kézen fogva fog vezetni.”

Stephen Hawking

„Valami újdonság kell. Nem tudjuk, mi az, mert ha tudnánk, már megtaláltuk volna.”

„A számítógépvírust új életformának kell tekintenünk. Azt hiszem, mond valamit az emberiségről, hogy az egyetlen életforma, amelyet tényleg mi teremtettünk, tisztán romboló. Saját képünkre teremtettük.”

Leon Lederman

„Gyorsító: a részecske energiáját növelő berendezés. Mivel $E = mc^2$, a gyorsító csak nehezíti a részecskét.”

„Kísérleti fizikus: fizikus, aki kísérletet végez. Elméleti fizikus: fizikus, aki nem végez kísérletet.”

„Fiatalember, ha meg tudnám jegyezni annak a rengeteg részecskének a nevét, botanikusnak mentem volna.” (*Enrico Fermi*, Lederman szerint)

Niels Bohr

„A jóslás bonyolult dolog, főleg ha a jövőről van szó.”

„Ha nem döbbsent meg a kvantummechanika, nem is igazán érted.”

„Minden, amit valóban létezőnek tartunk, olyasmiből áll, ami nem tekinthető létezőnek.”

„Tévedsz, ha azt hiszed, a fizika a Természetről szól. A fizika arról szól, hogy mi mit mondunk a Természetről.”

Tanítványai a háza kapujára szögezett szerencsét hozó lópatkót látva megkérdezték: – Professzor úr hisz e babonában. Mire Bohr: – Én ugyan nem, de a állítólag azoknak is használ.

Ernest Rutherford

„El kell ismernem, hogy igencsak váratlan volt, és megdöbbsentem, hogy átalakultam vegyészé.” (Amikor megtudta, hogy megkapta az 1908. évi kémiai Nobel-díjat.)

„A tudományos kutatás vagy fizika, vagy csak bélyeggyűjtés.”

„Nem ér semmit az az elmélet, amelyet egy pincérnőnek nem lehet elmagyarázni.”

Richard P. Feynman

„Ha meg tudnám magyarázni az átlagembernek, nem ért volna Nobel-díjat.” (Ez éppen az ellenkezője annak, amit Rutherford mondott.)

„Nem tudom megfogalmazni, mi az igazi probléma, tehát lehet, hogy nincs is valódi probléma, de abban sem vagyok biztos.”

„Fiatal koromban Dirac volt a hősöm. Új fizikai módszert talált ki, valóságos áttörést. Vette a bátorságot, hogy megtippelje egy egyenlet alakját, amelyet most Dirac-egyenletnek hívunk, és csak azután próbálja értelmezni.”

„A tudás hatalom, hogy jót vagy rosszat cselekedjünk, de nincs hozzá kezelési utasítás.”

„Ha meg akarsz ismerni a természetet, értened kell a nyelvet, amelyen szól.”

„A paradoxon mindössze ellentmondás a valóság és a között, amilyenek szerintünk a valóságnak lennie kellene.”

„Ha valaki kételkedik benne, hogy a fizikusok is csak emberek, gondoljanak arra a sok eszement mértékegységre, amelyet az energia mérésére használunk.”

„Az elektron egy elmélet, amelyet használunk. Olyan hasznos a természet leírásában, hogy szinte már valóságosnak tekinthető.”

„A fizika olyan, mint a szex: nyilván van gyakorlati haszna, de mi nem azért műveljük.” (Feynmannak tulajdonítva)

És még néhányan...

„A számítógép megvert sakkban, de kick-boxban én nyertem.” (*Emo Philips*)

Jean-Paul Sartre-hoz fűzik a következőt: – Kávét kérek tejszín nélkül. Pincérnő: – Tejszínünk nincs, hozhatom tejet nélkül?

„Csak annak a statisztikának hiszek, amelyet magam javítottam.” (*Winston Churchill*)

„Úgy néz ki, hogy a fizika egyenletei több szimmetriát tartalmaznak, mint a való világ.” (*Frank Wilczek*)

„Fekete lyuk: Isten nullával osztott.” (*Steven Wright*)

Gyakrabban kellene e-mailt olvasnod, két hete elbocsátottalak.

„Régen azt kívánták, hogy olyan egyszerű legyen a számítógépet használni, mint a telefont. Meglett: én már nem is tudom, mi mindenre alkalmas a telefonom.” (*Bjarne Stroustrup*, a C++ programozási nyelv alkotója)

„A matematika úgy viszonyul a számítástechnikához, mint a hidrodinamika a vízvezeték-szereléshez.” (*Stan Kelly-Bootele*)

„Newtoni világban élünk Einstein fizikájával, amelyet Frankenstein logikája vezérel.” (*David Russell*)

„Csak az, hogy a dolgok kicsit zavarosak a szubatomi szinten, még nem jelenti, hogy mindennek vége.” (*Murray Gell-Mann*)

„Nem tudom elhinni, hogy Isten gyenge balkezes!” (*Wolfgang Pauli*, értesülve a tükörszimmetria sértésének felfedezéséről.)

Fizikai-matematikai jellegű idézetek, vicckultúra

A matematikus *Lewis Carroll* Alice-regényei kimeríthetetlen tárházai a szellemes idézeteknek, de nagyon sok található *Douglas Adams* Galaxis-útikalauz regényciklusában is (amely Adams szerint a világ legfurcsább trilógiája, amennyiben öt kötetből áll).

Lewis Carroll: Alice Tükörorszámban
(*Révbíró Tamás* fordítása)

– Szép, szép – mondta [Alice], amikor a végére ért –, csak egy picit nehéz megérteni! ... Valahogy mindenfélével teli lesz tőle a fejem, csak épp azt nem tudom, hogy mivel.

Alice nevetett.

– Nincs értelme – mondta –, a lehetetlent nem lehet el az ember!

– Szerintem nincs elég gyakorlatod – mondta a Királynő. – Én a te korodban naponta fél órát csak ezt gyakoroltam. Volt úgy, hogy már reggeli előtt hat lehetetlen dolgot elhittem.

„Gyenge az a memória, amelyik csak visszafelé működik.”

Nővér, lépjen be az internetre és az operacio.com-on kattintson a „Teljesen elvesztél?” ikonra!

– Ha már a dombnál tartunk – vágott közbe a Királynő –, én tudnék neked olyan dombokat mutatni, amelyekhez képest ez völgy.

– Ugyan már – mondta Alice ... –, a domb soha sem lehet völgy. Ez butaság...

A Fekete Királynő megrázta a fejét.

– Nyugodtan nevezheted butaságnak, ha úgy tetszik – mondta –, de én hallottam már akkora butaságot, hogy ahhoz képest ez oly értelmes, mint egy lexikon.

Douglas Adams

– Nagyon gondosan ellenőriztem – mondta a számítógép –, és meggyőződésem, hogy ez a helyes válasz. Azt hiszem, a probléma az, hogy nem vagytok tisztában a kérdéssel. (A Föld-méretű számítógép, miután közölte, hogy a létezés végső válasza „42”.)

„A relativitáselméletben az anyag megmondja a térnek, hogyan görbüljön, a tér meg az anyagnak, hogyan mozogjon.”

„Ahogy felfelé emelkedtek, elméjük extázisban volt, hogy ez vagy tökéletesen, teljesen és igazán lehetetlen, vagy a fizikára nagy feladatok várnak.”

„Az alapvető különbség a között a dolog között, amely elromolhat és a között, amely semmiképpen nem romolhat el, általában az, hogy az utóbbit semmiképpen nem lehet megjavítani, amikor mégis elromlik.”

„Általános tévedés, amikor szakemberek teljesen hülyék számára terveznek bombabiztos szerkezetet, hogy mélységesen alábecsülik a teljesen hülyék leleményességét.”

Chuck Norrisról

Az amerikai vicckultúra szerint Chuck Norris, a nagy hollywoodi verekedő, a matematikában, a fizikában és az informatikában is mindenható. Azon kívül ugyanis, hogy (1) elkapta ugyan a koronavírust, de aztán mégis elengedte, (2) csaknem hivatásos neveztek el róla Budapesten, és (3) megnyerte a póker-világbajnokságot egy káró pubival, egy dzsókerrel, egy tök felsővel, egy „Húzzál kettőt” Uno- és egy „Szabadulás a börtönből” Monopoly-kártyával, a következőkre képes:

- El tud számolni nullától végtelenig. Kétszer.
- Tudja a π utolsó számjegyét.
- Tud nullával osztani.
- Nyer kötélművészetben egy fekete lyuk ellen.
- Tágul a Világegyetem, mert előle menekül.
- Gyémántból grafitot tud csinálni: széthúzza a kristály két sarkát.
- Üres képernyőről is tud képernyőfelvételt készíteni.
- Nagyság szerint rendezve felírja az első 1000 véletlen számot.
- A billentyűzetén nincs törlőgomb, nincs rá szüksége, mert a programja félelmében saját magát javítja.

Informatika és számítógépek

Az igazi programozó nullától kezdi a számolást.

- Találd ki, milyen számra gondoltam!
- Egy?
- Nem.
- Akkor nulla!

Mi a különbség az extrovertált és introvertált programozó között?

Az extrovertált a *te* cipődet nézi, amikor hozzád beszél.

Ha egy millió majom pötyög egy millió billentyűzeten, egyikük majd véletlenül ír egy Java programot. A többi meg Perl.

A Unix rendkívül felhasználóbarát, csak megválogatja, kivel barátkozik.

Az informatikust vásárolni küldi a felesége: – Hozzál egy üveg mézet, és ha van tojás, hozzál tízet. Megjön 10 üveg mézzel: – Volt tojás!

A hibakeresés lépései a számítógépprogramban: (1) Na ne mondd, ilyen egyszerűen nem létezik! (2) Nálam ez nem fordulhat elő. (3) Ennek igazából nem is szabadna előfordulnia. (4) Hogy lehet, hogy mégis? (5) Aha, megvan! (6) Egyáltalán hogyan működhetett ezzel a programom?

Remek dolog a Facebook, most nem kell 395 barátomnak megírnom, hogy megyek aludni.

